

Національний університет
«Острозька академія»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова Приймальної комісії
Національного університету
«Острозька академія»

І. Д. Пасічник

«26» квітня 2024 року

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

для вступників на навчання для здобуття ступеня **магістра**
зі спеціальності **031 «Релігієзнавство»**,
освітньо-професійної програми **«Релігієзнавство»**

Острог – 2024

Програма фахового вступного випробування для вступників на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 031 «Релігієзнавство», освітньо-професійної програми «Релігієзнавство» / Укладачі М.С. Петрушкевич, К.І. Якуніна. Острог: НаУОА, 2024.

Програма розглянута та схвалена на засіданні кафедри філософії та культурного менеджменту (Протокол № 12 від 16 квітня 2024 року)

Завідувач кафедри філософії та культурного менеджменту

Марія ПЕТРУШКЕВИЧ

Програма розглянута та схвалена на засіданні Приймальної комісії Національного університету «Острозька академія» (Протокол № 8 від 26 квітня 2024 року).

Відповідальний секретар приймальної комісії

Марія МАТВІЙЧУК

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета фахового вступного випробування полягає у з'ясуванні рівня теоретичних знань та практичних навичок абітурієнтів, які вступають на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 031 «Релігієзнавство», освітньо-професійної програми «Релігієзнавство» на основі освітнього ступеня бакалавра/магістра, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста здобутого за цією або іншою спеціальністю найбільш здібних до успішного опанування дисциплін магістерської програми: «Сучасна релігійна ситуація країн світу»; «Сучасна релігійна філософія»; «Релігійна символіка», «Релігія та суспільна комунікація», «Архетипний складник української народної релігійності», «Актуальні проблеми сучасного релігієзнавства та богослов'я».

Результати фахового вступного випробування використовуватимуться під час формування рейтингового списку та конкурсного відбору вступників у межах ліцензованого обсягу.

II. ПОРЯДОК СКЛАДАННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Організація фахового вступного випробування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Національного університету «Острозька академія» та Положення про організацію та проведення вступних випробувань у Національному університеті «Острозька академія» https://www.oa.edu.ua/ua/abiturijentovi/receiving_commission/polozhenya_pro_pruymalny_komisiyu

Фахове вступне випробування відбувається шляхом комп'ютерного тестування через платформу Moodle з таких дисциплін: «Історія релігій», «Нехристиянські релігії та езотеричні вчення» та «Географія та етнологія релігій», «Історія релігій в Україні».

III. ВИМОГИ ДО ЗДІБНОСТЕЙ І ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Для успішного засвоєння освітньо-професійної програми магістра вступники повинні мати базову або повну вищу освіту та здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками в галузі релігієзнавства. Обов'язковою умовою є вільне володіння державною мовою.

В розрізі зазначених вище дисциплін абітурієнт повинен:

«Історія релігій»:

знати:

- зміст дискусій навколо проблеми походження релігії;
- типологію релігій, їх градацію;
- класифікацію релігій;
- історичні та географічні детермінанти розвитку релігій.

вміти:

- розкривати генезис і еволюцію релігії в історії суспільства;

- аналізувати первісні форми релігійних вірувань, родоплемінні релігії в сучасному і минулому;
- висвітлити становлення монотеїстичних релігій;
- аналізувати історію виникнення та засади віровчення основних світових релігій;
- застосовувати набуті знання в процесі аналізу наявного стану релігії, проблем та перспектив її розвитку.

«Нехристиянські релігії та езотеричні вчення»:

знати:

- зміст основних понять, принципів, концепцій, етапи історичного розвитку новітніх релігійних течій та рухів;
- історію виникнення та розвитку нових релігійних рухів;
- фундаментальні ідеї нових релігійних рухів і груп, що вплинули на хід їхньої практичної обрядової діяльності;
- проблему співвідношення різних напрямків нових релігійних рухів;
- значення сучасних релігійних рухів та езотеричних груп в релігійному та суспільному житті на різних континентах, країнах.

вміти:

- застосовувати володіння теоретичним інструментарієм НРТ в подальшій професійній діяльності;
- порівнювати віровчення різних новітніх релігійних груп;
- працювати з першоджерелами; розрізняти групи нехристиянського, орієнталістського, синкретичного, сатанинського, езотеричного та інших напрямків;
- описувати обряди різних новітніх релігійних груп.

«Географія та етнологія релігій»:

знати:

- місце географії релігій в системі географічних наук та її зв'язки з іншими науками;
- проблеми релігійно-географічних досліджень в Україні та світі;
- функції релігії у суспільстві;
- географічні аспекти походження релігії;
- релігійний склад населення світу.

вміти:

- охарактеризувати взаємодію і співвідношення культури та релігії;
- виявляти особливості поширення релігій у світі;
- визначати роль релігійного фактору у суспільних процесах;
- аналізувати релігійні, етнорелігійні процеси у світі та окремих регіонах.
- аналізувати зміст теорії та історії релігії;
- орієнтуватися в основних підходах у вивченні релігійної ситуації в сучасному світі;
- виділяти особливості віровчення, культу та церковної (конфесійної) організації релігій, їх

- місце в історії духовного розвитку людства;
- використовувати отримані знання у міжконфесійному діалозі;
  - використовувати методи історіографічних досліджень;
  - використовувати методи джерелознавчого аналізу.

«Історія релігій в Україні»:

знати:

ключові питання історії поширення й основних етапів утвердження релігійних організацій в Україні, розбудови її церковних структур та міжконфесійних взаємин на землях сучасної України в контексті загальноісторичного розвитку.

вміти:

- характеризувати загальні тенденції та визначати особливості історичного розвитку релігійних організацій України;
- робити диференційований порівняльно-історичний аналіз окремих подій та явищ церковної історії на різних хронологічних етапах;
- показати місце і роль релігійних організацій України в духовній спадщині українського народу;
- здійснювати лекційну та краєзнавчу роботу в галузі релігієзнавства, консультувати місцеві державні, громадські й культурні установи України з питань релігійного життя, сприяти збереженню культурно-духовних пам'яток;
- аналізувати статистику, моніторити інформацію в різних типах ЗМІ щодо виявлення об'єктивного висвітлення життя релігійних організацій в Україні та подолання негативних стереотипів щодо них.

IV. НАВЧАЛЬНИЙ МАТЕРІАЛ, ЯКИЙ ВІНОСИТЬСЯ НА ФАХОВЕ ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ ТА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ РЕЛІГІЙ»

1. Сутність релігії. Теорії походження релігії.
2. Специфіка зороастризму як етнічної релігії.
3. Індуїзм: специфіка віровчення та релігійної практики.
4. Виникнення та поширення буддизму. Буддійське віровчення та культ.
5. Іудаїзм, його становлення, основи віровчення.
6. Джерела християнства. Суспільно-історичні умови виникнення та поширення християнства.
7. Специфіка православ'я як різновиду християнства.
8. Католицизм: особливості віровчення та культу.
9. Іслам: походження, віровчення, культ.
10. Виникнення протестантизму. Характеристика раннього протестантизму.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «НЕХРИСТІЯНСЬКІ РЕЛІГІЇ ТА ЕЗОТЕРИЧНІ ВЧЕННЯ»

1. Новітні релігійні течії і рухи: поняття, типологічні риси, причини виникнення.
2. Неохристиянські релігійні рухи.
3. Неоорієнталістські релігійні рухи.
4. Сайєнтологічні (наукологічні) релігійні рухи.
5. Езотеричні релігійні рухи.
6. Неоязичницькі релігійні рухи.
7. Синтетичні неорелігії.
8. Соціально-правовий аналіз діяльності новітніх релігійних рухів.
9. Аналіз технологій залучення та утримання у своїх лавах, котрі використовуються в неокультях.
10. Сучасний неорелігійний рух в Україні: тенденції, прогнози на майбутнє.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ГЕОГРАФІЯ ТА ЕТНОЛОГІЯ РЕЛІГІЇ»

1. Географічні аспекти вивчення релігії.
2. Статистика та географія релігій.
3. Історико-географічні особливості розвитку релігій.
4. Релігійна геоситуація в сучасному світі
5. Географія релігій Європи.
6. Релігійна ситуація Азії.
7. Конфесійна карта Африки.
8. Релігійна особливість географічного регіону Австралії та Океанії.
9. Релігійна карта Америки.
10. Конфесійна структура та географія релігій в Україні.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ РЕЛІГІЙ В УКРАЇНІ»

1. Християнізація Київської Русі: теорії походження церковної ієрархії
2. Релігійний фактор у повстанні під проводом Богдана Хмельницького.
3. Поширення ісихазму в українському православному середовищі XIV – XVI ст.
4. Просвітницька діяльність церкви (братські школи, Острозький колегіум) XVI ст.
5. Напрямки рецензії грецької і візантійської книжної культури в Україні XIV – XVI ст.
6. Відновлення православної ієрархії та спроби «універсальної» унії у першій половині XVII ст.
7. Церковно-монастирське землеволодіння та господарське життя православної церкви в Україні (кінець XVII-XVIII ст.).
8. УПЦ Київського патріархату 1992 – 2012 рр.: інституційний розвиток та діяльність.

9. Український автокефальний рух на початку 1990-х рр.: утворення Київського патріархату, вересневий та жовтневий собори 1993 р.
10. Всеукраїнський собор УАПЦ 1990 р. як чинник українського національно-визвольного руху.
11. Православна церква в Україні в роки «перебудови» (1985 – 1991 рр.)
12. Партійно-державна політика комуністичного режиму щодо православної церкви у 1950 – 1980-х рр.
13. Українська православні церкви в діаспорі (кінець 1940-х – початок 1990 – х рр.) інституційне становлення у повоєнні роки, ієрархічні суперечності.
14. Автономна та автокефальна церква в роки гітлерівської окупації України 1941 – 1944 рр.
15. Духовенство та віруючі в умовах більшовицького режиму 1920 – 1930-х рр.
16. Православна церква в Польщі міжвоєнного періоду: здобуття автокефального статусу та українізація.
17. Православне церковне розділення у підрадянській Україні 1920-х рр.
18. Становлення УАПЦ у 1921 р. : ідейні засади церкви та проблема канонічності.
19. Духовенство та віруючі в українському національно-визвольному русі 1917 – 1919 рр.
20. Одержавлення та русифікація православної церкви на Правобережжі (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)
21. Підпорядкування Київської митрополії Московському патріархату (церковне питання в Україні в другій половині XVII ст.)
22. Діяльність митрополита Петра Могили: ідея Київського патріархату. Берестейська унія: причини укладання та наслідки.
23. Становлення Української православної церкви за часів Великого Князівства Литовського.
24. Спроби утворення окремої Київської митрополії (перша чверть XV ст.)
25. Флорентійська унія та церковні змагання в Україні другої половини XV ст.
26. Розділення Київської митрополії у XIV – XV ст.
27. Прояви автокефального статусу Київської митрополії у XI – XII ст.
28. Поняття римо- та греко-католицизму.
29. Догматичні особливості Римо-католицької церкви.
30. Обрядові розбіжності в католицькій та православної традиціях.
31. Рух за об'єднання Церков. Флорентійська унія. Берестейська унія.
32. Структура Катехизму Католицької Церкви.
33. Церковний устрій Римо-католицької церкви.
34. Суспільне (соціальне) вчення Католицької Церкви.
35. Літургія РКЦ.
36. Таїнства та сакраменталії РКЦ.
37. Діяльність греко-католицької церкви в першій половині XX ст.
38. Знищення греко-католицької церкви. Львівський собор 1946 р.
39. Діяльність УГКЦ у підпіллі (1946-1989 рр.).

40. Процес відновлення УГКЦ.
41. Сучасна Українська греко-католицька церква як організаційна структура. Її внутрішнє життя.
42. Місіологія Церкви в греко-католицькій перспективі.
43. Принципи соціальної доктрини УГКЦ.
44. Українська греко-католицька церква поза межами України.
45. Проблема патріархату УГКЦ в сучасній Україні.
46. Концепція екуменічної позиції УГКЦ.
47. Український греко-католицизм: прогнози розвитку.
48. Основні доктрини магістерської Реформації.
49. Україна в європейському реформаційному процесі. Ранній протестантизм: лютеранство, кальвінізм, соцініанство, пієтизм.
50. Протестантська колонізація XVIII – XX ст. Український штундизм.
51. Зародження і розвиток євангельсько-баптистського руху в Україні.
52. Ранньопротестантські течії в незалежній Україні.
53. Сучасний баптистський рух в Україні та світі: оновлення традицій, модернізація культу та віровчення.
54. Сучасний п'ятидесятницький рух в Україні та світі.
55. Сучасний адвентистський рух в Україні та світі.
56. Сучасне лютеранство та реформоване християнство в Україні та світі.
57. Сучасні пресвітеріани, меноніти й методисти в Україні та світі.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Академічне релігієзнавство: Підручник / За ред. А. Колодного. – К.: Світ Знань, 2000. – 862 с.
2. Віллем Жан-Поль. Європа та релігія. Ставки XXI-го століття / Пер. з фр. – К. : Дух та літера, 2006. – 331 с.
3. Гілл Д. Історія християнства. – К.: Темпора, 2010. – 560 с.
4. Головащенко С. Історія християнства. – К., 1999.
5. Дудар Н. П. Филипович Л. О. Нові релігійні течії: український контекст (огляд, документи, переклади). – К.: Наукова думка. – 2000. – 132 с.
6. Єленський В. Є. Релігія після комунізму. Релігійно-соціальні зміни в процесі трансформацій центрально- і східноєвропейських суспільств: фокус на Україні. - К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2002. - 419 с.
7. Здіорук С. І. Суспільно-релігійні відносини : виклики Україні XXI століття : [монографія]. – К. : Знання України, 2005. – 552 с.
8. Ісіченко І. Історія Христової церкви в Україні. - Харків : Акта, 2003. - 471 с.
9. Історія релігії в Україні: В 10 т. – К., 1996-2007.
10. Історія релігії в Україні: Навчальний посібник / За ред. А. М. Колодного, П.Л. Яроцького. – К.,1999.
11. Каниткар В.П., Оуэн К.У. Индуизм. – М., 1999.
12. Кін Майкл. Религии мира. – Харьков : Глобус, 2005. – 239 с.

13. Ковальчук А.С. Географія релігій в Україні. – Львів : Видавн. ЛНУ ім. І. Франка, 2003. – 308 с.
14. Лубський В.І., Лубська М.В. Історія релігій. – К., 2007.
15. Любашенко В. Історія протестантизму в Україні. – Львів, 1995. – 350 с.
16. Максуд Р. Ислам. – М., 1999.
17. Петрик В. М., Ліхтенштейн Є. В. Новітні та нетрадиційні релігії, містичні рухи у суспільно-політичній сфері України: монографія. Навч. посібник. – К.: Вид-во Європейського університету, 2002. – 331 с.
18. Санніков С.В. Огляд історії християнства. – К., 2007. – 720с.
19. Степовик Д. Релігії, культури і секти світу. – Івано-Франківськ, 2002. – 235 с.
20. Стоколос Н. Конфесійно-етнічні трансформації в Україні (XIX – перша половина XX ст.). – Рівне: Ліста, 2003. – 480 с.
21. Табак Ю. Православ'я і католицтво : Основні догматичні та обрядові відмінності (короткі нариси) / Юрій Табак. – Львів : Видавництво Українського Католицького Університету, 2007. – 66 с.
22. Шевчук Л.Т. Сакральна географія: Навч. посібник – Львів : Видавн. ЛНУ ім. Франка, 1999. – 160 с.

Допоміжна

1. Актуальні проблеми державно-церковних відносин в Україні. - К. : ВіП, 2001.-206 с.
2. Бондаренко В.Д. Релігійне життя в Україні: стан, проблеми шляхи оптимізації. - К. : Логос, 1996. - 37 с.
3. Ватиканський собор. Документи Другого ватиканського собору: Конституції, декрети, декларації – Львів, 1996.
4. Григулевич Й.Р. Папство. Століття XX. Пер. з рос. – К., 1988.
5. Здіорук С.І. Суспільно-релігійні відносини: виклики Україні XXI століття. Монографія. – К. : Видавництво «Знання України», 2005. – 552 с.
6. Коваляк В. Нові релігійні рухи // Релігія в сучасному світі: Матеріали до курсу релігієзнавства / за ред. Г. Зімоня; [з пол. перекл. Г. Теодорович]. – Львів: Свічадо, 2007. – С. 329–346.
7. Слівінський П.Й. Релігійний вінегрет: Кілька слів про нові релігійні і парарелігійні форми / [пер. з пол. Г. Теодорович]. – Львів: Свічадо, 1999. – 120 с.
8. Филипович Л. Неорелігії України в епоху постмодерну // Українське релігієзнавство. – 2005. – № 3 (35). – С. 261–279.
9. Шмігельський М. Нові релігійні течії і молодь // Українське релігієзнавство. – 2002. – № 21. – С. 119–126.

V. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ ТА ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ

Фахове вступне випробування для вступників на навчання для здобуття освітнього ступеня магістр на основі ступеня бакалавра (ОКР спеціаліста, ступеня магістра) проводиться у тестовій формі з використанням комп'ютерної

техніки та системи Moodle.

Бал фахового вступного випробування визначається як сума балів, одержаних за вирішення 60 тестових завдань. Правильна відповідь за одне тестове завдання оцінюється в 1 бал, неправильна – 0 балів.

Загальна оцінка за виконання завдань фахового вступного випробування виставляється системою Moodle за 12-бальною шкалою за заданою формулою, після чого автоматично переводиться у 200-бальну шкалу відповідно до таблиці 1.

Таблиця 1

Переведення бала за виконання завдань фахового вступного випробування, обрахованого за 12-бальною шкалою, в шкалу 100-200 балів

1	100	4	120	8	160
1,1	100	4,1	121	8,1	161
1,2	100	4,2	122	8,2	162
1,3	100	4,3	123	8,3	163
1,4	100	4,4	124	8,4	164
1,5	100	4,5	125	8,5	165
1,6	100	4,6	126	8,6	166
1,7	100	4,7	127	8,7	167
1,8	100	4,8	128	8,8	168
1,9	100	4,9	129	8,9	169
2	100	5	130	9	170
2,1	101	5,1	131	9,1	171
2,2	102	5,2	132	9,2	172
2,3	103	5,3	133	9,3	173
2,4	104	5,4	134	9,4	174
2,5	105	5,5	135	9,5	175
2,6	106	5,6	136	9,6	176
2,7	107	5,7	137	9,7	177
2,8	108	5,8	138	9,8	178
2,9	109	5,9	139	9,9	179
3	110	6	140	10	180
3,1	111	6,1	141	10,1	181
3,2	112	6,2	142	10,2	182
3,3	113	6,3	143	10,3	183
3,4	114	6,4	144	10,4	184
3,5	115	6,5	145	10,5	185
3,6	116	6,6	146	10,6	186
3,7	117	6,7	147	10,7	187
3,8	118	6,8	148	10,8	188
3,9	119	6,9	149	10,9	189
		7	150	11	190
		7,1	151	11,1	191
		7,2	152	11,2	192
		7,3	153	11,3	193
		7,4	154	11,4	194
		7,5	155	11,5	195
		7,6	156	11,6	196
		7,7	157	11,7	197

7,8	158
7,9	159

11,8	198
11,9	199
12	200

Вступник допускається до участі у конкурсі, якщо оцінка за виконання завдань фахового вступного випробування складає 100 балів і більше за 200-бальною шкалою оцінювання.

Якщо результат складання фахового вступного випробування вступника становить менше 100 балів, то він не допускається до участі у конкурсному відборі.

VI. ПОЛІТИКА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Кожен абітурієнт під час складання фахового вступного випробування повинен дотримуватися моральних норм, правил етичної поведінки та принципів академічної доброчесності, а саме:

- самостійно виконувати завдання;
- не принижувати будь-яким чином гідність інших абітурієнтів, учасників освітнього процесу, запобігати таким діям з боку інших осіб;
- дотримуватися правил ділового етикету в поведінці та норм культури спілкування у комунікації з абітурієнтами, здобувачами вищої освіти, викладачами та співробітниками НаУОА;
- не використовувати телефон або гаджети під час проведення фахового вступного випробування;
- не використовувати службові або родинні зв'язки для отримання нечесної переваги.